

"להאיר - כי המאור שבה משיבם למוטב!"

עלון תורני שבועי בהלכה ובאגדה

כניסת שבת: 18:14
צאת שבת: 19:19
רבנו תם: 19:55

פנינים אלטר קאזל

"בצילו חמדתי וישבתי" / הרב יעקב שניאור שליט"א

גם' הבאה לרבות, להורות לנו כי המרבה את עצמו גאוותן וטיפש הוא, ונמצא שתמיד יתעצב אל ליבו ולא ימצא מקום לשמוח בו באמת. דוקא כאשר אנו יוצאים ודרים בסוכה, מתעוררת בנו הידיעה הנשכחת מאתנו מפעם לפעם שאנו זמניים כאן בעולם, ואל לנו להתעצב אל ליבנו מכל מאורע מאכזב או מציפייה שלא התממשה, אם רק נרגיש ארעיים, נראה את חצי הכוס המלאה ונבין שכל מה שיש לנו קיבלנו במתנת חיים מאבינו הרחמן, והסוכה הארעית תעיד שזוהי השמחה האמיתית. וידועים דברי חז"ל (ירושלמי ברכות ט, ז): "כי כל אכין ורקין מיעוטין הין". ומכאן היה אומר האדמו"ר מאז'ורוב זצ"ל דרך הלצה, ציוותה התורה: "ושמחת בחגיך והיית אך שמח", והממעט את עצמו ואת רצונותיו, זוכה להיות שמח, והמבקש להגדיל את עצמו עצבות תהיה מנת חלקו.

הגה"ק רבי משה סופר זצ"ל, בעל ה"חתם סופר" אומר, כי שבעת ימי חג הסוכות מכוונים הם כנגד שבעים שנות חיי האדם "ימי שנותינו בהם שבעים שנה", שכולם צריכים להיות ארעיים. יש כאלו החשים את תחושת הארעיות בעולם הזה, כזה היה הגאון רבי רפאל ברוך טולידנו זצ"ל, רבה של העיר מקנס שבמרקו. בסוף ימיו עלה ממרוקו לארץ ישראל וקבע את ביתו בעיר בני ברק.

קיננה בקרבו מצות ישוב ארץ ישראל, ועל אף שכל ימיו הסתפק במועט, לקח הלוואות ממכריו ורכש דירה פרטית לקיים את המצוה בשלמות. בני ביתו שכרו פועלים ששיפצו וחיידשו את הדירה וכשהמלאכה הושלמה, ביקשו מהרב שיועיל בטובו להיכנס יחד עם הרבנית לדור בביתו המחדש. להפתעתם הרב סירב וקבע: "מעולם לא דרתי מבית משלי וגם כעת אין בכוונתי לעשות כן", לשאלת בני ביתו "מדוע? הלא טוב יותר כי תדורו בדירה נוחה ופרטית ללא הפרעות מיותרות בעבודתך את ה'?", השיבם, "אני חושש שמא אחוש שכאן הוא המקום הקבוע שלי, ואעלה על דעתי חלילה שזהו מקומי הקבוע בעולם אשר הוא הבל וריק!". "ועכשיו מה נעשה בדירה המשופצת?" תמהו בני הבית. הרב השיבם בפשטות, "הלא גם במרוקו שכרתי דירה, את הדירה הזו אשכיר ובמון שאקבל ממנה, אשכור לי דירה קטנה וצנועה ונקיים דברי המשנה וחיי צער תחיה!". ולכן בימים קדושים אלו יוצאים כולנו מדירת ה"קבע" ועוברים לדירת "עראי" לסוכה הקטנה, וזאת בכדי שנדע ונבין שאין "השמחה" נמצאת בבית הגדול והמפואר, אלא השמחה "האמיתית" נמצאת דוקא בסוכה!

תמו להם ימי הדין - ראש השנה, ויום הכפרה - יום הכיפורים, והשמחה ניכרת על פני כולם, תחושה של התחדשות מורגשת באוויר, תחושה של "ילכו מחיל אל חיל", בחודש אלול השכמנו קום לסליחות, בראש השנה השתדלנו לקבל קבלות טובות ולהיטיב דרכנו, וביום הכיפורים התעננו. וכעת בהיותנו טורחים בבניית הסוכה, ורצים אצים אחר אתרוג מהודר הדומה ללב ושאר מיניו, יש בכך ערובה להליכתנו בדרך החדשה שאותה הבטחנו לבוראנו ולעצמנו בארבעים הימים שחלפו.

חג הסוכות בפתח הוא זמן שמחתנו, בו הכל שמחים שבעת ימי החג לפני ה' יתברך, שכך ציוונו בתורתו "ושמחת בחגיך והיית אך שמח". ובאמת מה מקורה של שמחה זו? על מה ולמה שמחים אנו כל כך? אלא התשובה לכך די פשוטה, ופסוק מפורש הוא: "אור זרוע לצדיק ולישרי לב שמחה" - לאחר שמישרין את הלב המפותל ע"י מצות התשובה והמעשים הטובים בימים הנוראים, וכאשר הלב טהור זך ונקי ומשתוקק לחסות תחת כנפי השכינה, זהו בבחינת "בצילו חמדתי וישבתי", או אז, זוכים להרגיש באמת את השמחה המיוחדת של חג הסוכות.

רבינו הארי"ה הקדוש זצ"ל המתיק בעבורנו את מצות הישיבה בסוכה וכך אמר (ספר שער הכוונות דרושי חג הסוכות ד'): קבעו חז"ל (סוכה ד): שצורת הסוכה הינה שתי דפנות שלמות, ואילו הדופן השלישית די לה בטפח אחד בודד, על כן מרמזת היא על החיבוק החם והאוהב של הקב"ה אל כל אחד מישראל, הדומה לאדם המחבק את חבירו בידו, שכן הזרוע והאמה הם ארוכים ודומים לשתיים כהלכתם, והאמה זוהי הכף יד הדומה לטפח. בשיבתנו בסוכה הקדושה נוכל לחוש ולהרגיש את חיבוקו האוהב של אבא לבנו.

ומקובלים אנו מרבינו הגר"א זצ"ל שאמר רעיון נפלא על הפסוק: "לב חכם לימינו ולב כסיל לשמאלו" (קהלת יב). אכן המהות של חג הסוכות היא השמחה, זוהי מצוה לא קלה כלל, וקשה להבין כיצד התורה מצווה אותנו לדור בסוכה הארעית ולשמוח כל שבעה? ועוד לחייב אותנו?! וכך ביאר, אמר שלמה המלך בחכמתו: "לב חכם לימינו" - אם ניקח את האותיות שמימין לאותיות היוצרות את המילה 'לב' - נקבל את המילה 'אך' הבאה למעט ולהורות לנו כי הממעט עצמו חכם הוא ותמיד ישמח. וממשיך הפסוק ואומר: "ולב כסיל לשמאלו" - אם ניקח את האותיות שמשמאל לאותיות היוצרות את המילה 'לב' - בודאי נקבל את המילה

לעילוי נשמת - הרה"ג רבי יורם מיכאל אברג'ל בן רינה זצ"ל, הגה"ק רבי גדליה משה בן רבי שלמה זצ"ל, רבי אברהם שניאור בן זוהרה ז"ל, רבי יעקב שניאור בן זוהרה ז"ל, רבי אברהם שניאור בת פרחת ז"ל, רבי אליהו שניאור בן זוהרה ז"ל, יששכר בוחבוט בן אסתר ז"ל, איז'ה בוחבוט בת תמו ז"ל, פונגדה איגילוב בן טורי ז"ל, רבי שלום צור בן דוד ורות מכלוף ז"ל, רבי אליהו מור יוסף בן איטו ז"ל, יוסף גבאי בן עליה ז"ל, שלמה גבאי בן מסודי ז"ל, גבריאל גבאי בן מסודי ז"ל, יהודה תורג'מן בן חביבה ז"ל, דונה מור יוסף בת יקות ז"ל, מסודי גבאי בת עישה ז"ל, זרחיה בארון בן מרים ז"ל, יצחק ז"ל בן טאוס שתח"י, חיים רחמים בן מרים ז"ל, יעקב אדרי בן עישה ז"ל, פרץ בן שטרונה ז"ל, פרטונה בת עלושה ז"ל, אבנר בן פרטונה ז"ל, דרור בן פרטונה ז"ל, ברוך בן גרציה ז"ל.

לרפואת - ז'נט בת איז'ה הי"ו, הלל אליס בת שי הי"ו, רחל צור בת ריטה הי"ו, דוד איגילוב בן סבינה הי"ו, ארז בן גילה הי"ו, שולמית בת פרטונה הי"ו.

להצלחת - אברהם צור בן אסתר ושלום וב"ב הי"ו, ישראל ושי שניאור וב"ב הי"ו, לינוי בת ז'נט הי"ו, יגל דוד ונהוראי בני לינוי הי"ו, ברק טבי וב"ב הי"ו, אריאל טייאר הי"ו, מאיר שניאור וב"ב הי"ו, שחר וליטל שניאור וב"ב הי"ו.

לתרומות להדפסת העלון ניתן להתקשר: 053-4139903, ניתן להפקיד בסניף הדואר בנק 09 סניף 001, מספר חן 27185716

"וּשְׂאֵבֹתֶם מִים בְּשֵׁשׁוֹן מִמַּעַיְנֵי הַיְשׁוּעָה" (ישעיהו יב, ג).
רעיון מתוק ונפלא אומר רבי לוי יצחק מברדיטשוב זצ"ל, בראש השנה אנו עושים תשליך כנאמר "ותשליך במצולות ים כל חטאתם", ומשליכים את כל העבירות לים. אך בימי חג הסוכות בשמחת הימים הללו עושים עם ישראל תשובה מאהבה. ואמרו חז"ל (יומא פו): שהשב בתשובה מאהבה, זדונות נהפכים לו לזכויות, אם כן כל העוונות שהושלכו בראש השנה למצולות ים, נהפכו כעת לזכויות. לכן שואבים אנו בחג הסוכות את המים בששון - ומבקשים את אותם עבירות שהושלכו כי מעתה זכויות הם. (נכתב ע"י הבה"ח אברהם ישי שניאור נ"י)

המרגיש עראי, מוותר

חג הסוכות מסמל את הארעיות מהעולם הזה, אמרו חז"ל (סוכה ב.) "צא מדירת קבע ושב בדירת ארעי". תעזוב את ביתך המבוצר והמאובזר ותדור שבעה ימים בבית ארעי - בסוכה, ותרגיש שהינך בסך הכל זמני כאן בעולם הזה.

סיפורנו הוא סיפור מדהים הממחיש זאת. וכך סיפר הרה"ג רבי משה טולידנו שליט"א את ששמע ממקור ראשון: ערב אחד נקשה שכנה בדלתה של משפחת כהן, בידה אוגדנית מלאה בדפים משורטטים בתוכניות בניה והרחבה מפורטות ומוכנות. השכנה פירטה די בקצרה את בקשתה ולא הסתירה הקושי שבה. "את יודעת, ב"ה משפחתנו גדלה ונוצר הצורך להרחיב את הדירה, שרטטנו תוכניות בניה ואנחנו זקוקים לאישור השכנים כמקובל בחוק. "אבל אני חייבת לציין", הודתה השכנה בגילוי לב, "אנו נרחיב מצד מזרח, וזה בהחלט יחסום לכם את השמש מחלון הסלון והמרפסת, וכל הצד המזרחי, ועדיין אני מבקשת שתבדקו אם תוכלו להסכים לחתום לנו..." סיימה את בקשתה במבוכה קלה.

ובשעת לילה מאוחרת החלה התייעצות בין הגב' כהן ובעלה, "אין ספק", קבעו השניים לאחר בדיקה מעמיקה, "שמרפסת השמש בסלון תהפוך למרפסת האין שמש, והסלון יוחשך משמעותית, ולפיכך אנו רשאים להתנגד לתוכניות הללו, עקב הנוק הנגרם לנו. ומצד שני, יש לנו הזדמנות לוותר, ויתור איכותי ואצילי, ויתור אמיתי מהלב לשכנים שלנו כדי שירווח להם. אז נכון שזה יחשיך לנו את הבית, אבל אולי כדאי בהרבה שהנשמה תאיר מויתור זך וטהור לשכנים? לאחר התייעצות שנמשכה כמה ימים, התקבלה ההחלטה הגורלית והגיבורה.

ואכן בכוחות משותפים החליטו בני הזוג כהן לוותר על השמש למען שכניהם. הם הגישו את התוכניות החתומות לשכנים, שבתוך תקופה קצרה החלו לבנות ולהרחיב את הבית. התקופה הראשונה היתה כרוכה בהסתגלות, הסלון המואר עד עתה באור טבעי הוצרך לתאורת חשמל בכל שעות היום. ובמרפסת כבר לא זרחה השמש כבכל יום, השינוי בבית היה ניכר לעין כל.

מפעם לפעם כשחלפו במוחה של גב' כהן הרהורים וערעורים על הצעד שעשתה, נזכרה בכך שכעת מרווח לשכניה, ביתם התרחב, חייהם מאושרים טיפה יותר, והיא רק השתדלה להתרכז בלשמוח בשמחתם. חלפה תקופה לא קצרה, ועקב שינויים שונים הוצרכה משפחת כהן למכור את ביתה ולעבור לעיר אחרת. בני הזוג קיוו כי בעיית חוסר השמש בדירה תפגע כמה שפחות במחירה, והתייעצו עם מתווך דירות שקבע להם מהו המחיר של דירתם. אך כמנהגם של מוכרים היודעים שיצטרכו לרדת במשא ומתן, הוסיפה משפחת כהן עוד מאה אלף ש"ח 'כדי שיהיה ממה לרדת'. לאחר כמה ימים התקשרה אישה וביקשה לראות את הדירה, כשהיא מדגישה שהיא רוצה לבוא דוקא בשעה שהשמש בראש הרקיע. נקבעה שעה מוקדמת ומוארת בעיצומו של יום. ולמרות הספקנות אם העסקה תצא לפעול, מאחר שאישה זו רוצה לבחון את עניין השמש, מהם הסיכויים אם בכלל שהיא תחתום על דירה חשוכה ונטולת שמש שכזו?

למחרת, בשעת בוקר צחה מעננים, הופיעה לה האישה המתעניינת. היא נכנסה לבית בחנה את כל פרטיו ודקדוקיו והחלה לבחון גם את ענין השמש. הסתכלה בסלון, בדקה את המרפסת ועיניה מפיקות קורת רוח, היא מתחייכת והולכת... היא שבה ונכנסה למרפסת, מביטה ובוחנת כל העת את השמש שאיננה, ונראית יותר ויותר מרוצה. "אז סגרנו?!", קמה לפתע המתעניינת והפכה לקונה בהרף עין, בלי להתמקח על המחיר, בלי לדון בהסדרי התשלום.

"מה שנוח לכם", אמרה והחלה מיד לשרבט 'זיכרון דברים' על הכתב... ולאחר שנחתמה בעסקה כדת וכדין, פתחה את סגור ליבה וסיפרה: "האמת. שבוודאי הייתי שמחה להתווכח על המחיר, ולחסוך לי כמה עשרות אלפי שקלים. אלא שאין לי ברירה, אני סובלת ממחלה נדירה וחשיפה לאור שמש מסכנת את חיי. ראיתי הרבה דירות אך בכל אחת מהן יש שטח חשוף לשמש, וזה מסוכן עבורי. כשראיתי את הדירה שלכם, אינני יכולה לוותר על ההזדמנות לקנות את דירת חלומותיי, דירה מקסימה שאין בה שמש!" אמרה, ולא הוסיפה מילה...

בני הזוג נותרו המומים, נטועים למקומם ואינם מאמינים, לא רק שלא הפסידו מהוויתור, לא רק שמחיר הדירה שלהם לא ירד, אלא הוא עלה והתעלה בעיניו זו שקנתה את הדירה, עד שמייהרה לחתום לפני שדירת חלומותיה תיחטף לה מבין האצבעות ובמחיר יקר מהמקובל, העיקר שזו דירה שאין בה שמש, אותה שמש שוויתרו עליה בגבורה ולא ידעו כמה ירוויחו מהוויתור הזה... מי שמוותר לא מפסיד רואים זאת בעיניים! לפעמים זה לוקח שנים, רק בורא עולם המשנה ומסדר סדרי עולם כרצונו בכל יום - קובע מתי וכיצד זה יקרה באמת.

דעת קנית מה חסרת!

נאמר בפסוק: "למען ידעו דרתיכם כי בספות הושבתי את בני ישראל..." (כג, מג) כלומר, כשאנו יושבים בסוכה צריכים לדעת שאנו בתוך סוכה שהיא זכר לענני כבוד. ויש לשאול, אם כך חג הסוכות היה צריך לחול בחודש ניסן שאז יצאנו ממצרים, ולא בחודש תשרי! אלא אומר רבינו ה"חידושי הרי"ם" זצ"ל, כדי לקיום מצות סוכה צריכים דעת! במשך השנה עושה האדם חטאים, ואמרו חז"ל (סוטה ג.) "אין אדם עובר עברה, אלא אם כן נכנס בו רוח שטות". מהיכן יהיה לו דעת לקיים מצות סוכה? לאחר יום הכיפורים, שבו חזר האדם בתשובה, והתכפרו עוונותיו והוא נקי ובר דעת, או אז ניתן לשבת בידעה! ויש רמז נפלא לכך, סוכה ראשי תיבות: "ויאמר ה' סלחתי כדברך".

כא השנה לאכול בכל יום...

ש. אלו מאכלים חייבים לאכול בסוכה? ומהו השיעור האוכל שיש לאכול כדי לברך ברכת "לישב בסוכה"?

ת. כתב מרן השו"ע (סי' תרט"ו), אוכלים ושותים עראי בכל שבעת ימי החג מחוץ לסוכה, כדרך שנוהג כך לאכול בחצרו או בשדהו כל השנה. ושיעור אכילת עראי הוא עד כביצה פת, אבל אם אוכל יותר מכביצה פת (כ-54 גרם, וטוב לאכול כ-60 גרם כדי שיוכל לברך לישב בסוכה לכל הדעות) חייב בסוכה, שדרך כל אדם לאוכל כשיעור הזה בתוך ביתו, ולכן יש לו לברך "לישב בסוכה". וכמו כן צריך לאכול הפת כשיעור אכילת פרס שהוא כשבע וחצי דקות, וטוב להחמיר לאוכלו תוך ארבע דקות, אולם בדיעבד די שיאכלנו תוך שבע וחצי דקות (שו"ת יחיה דעת ח"א סי' יז, עיין נחלת יעקב על הלכות סוכה ודי' המינים עמ' דש).

והעיקר להלכה ולמעשה שמותר לאכול בשר, דגים ופירות וכן לשתות מים, יין או שאר משקאות קלים מחוץ לסוכה, ואפילו קבע עליהם סעודה, אולם המחמיר שלא לאכול ושלא לשתות כלום מחוץ לסוכה, הרי זה משובח (שו"ע ורמ"א שם).

והאוכל תבשיל העשוי מחמשת מיני דגן כגון: תבשיל אטריות, או פת הבאה בכיסנין [מזונות], אם אוכל יותר מכביצה (כ-54 גרם) חייב בסוכה אך לא יברך "לישב בסוכה", אולם אם אוכל כשיעור קביעות סעודה [162 גרם] מברך "לישב בסוכה" (שו"ת חיים שאל סי' עא, מחזיק ברכה שם סק"ה, מועד לכל חי סי' כב אות י).

ואף על פי שמותר מעיקר הדין לאכול פירות או פת עד כביצה, וכן לשתות מים ושאר משקים מחוץ לסוכה, מכל מקום כאשר הוא נמצא בתוך סעודה על פת, וכל מה שאוכל נחשב כאכילת קבע, ולכן אסור לאכול ולשתות אפילו מים מחוץ לסוכה שהכל נחשב כאכילת קבע וחייב בסוכה (לחם יהודה דל"ה ע"ד עפ"י דברי הרמב"ם פ"ו מהל' סוכה ה"ו), וטוב להזכיר זאת בזמן הסעודה.